

І.В. Заболотня

*студентка 2 курсу факультету фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
irina.zabolotnya1@gmail.com,*

С. В. Красножон

*к.е. н. , доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
svetle@ukr.net*

ЕКО-ІННОВАЦІЇ ЯК СУЧАСНА ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

ECO-INNOVATIONS AS A MODERN TREND OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP

ЭКО-ИННОВАЦИИ КАК СОВРЕМЕННАЯ ТЕНДЕНЦИЯ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Анотація. Досліджено сутність та типологію категорії «еко-інновації». Проаналізовано шляхи впровадження та перешкоди реалізації еко-інновацій.

Annotation. The definition and typology of the category «eco-innovation» were studied. Ways of implementing and obstacles to realization of eco-innovation were analysed.

Аннотация. Исследована сущность и типология категории «эко-инновации». Проанализированы пути внедрения и препятствия реализации эко-инноваций.

В нинішніх умовах інновації слід розглядати як необхідність для забезпечення виживання та росту компаній. Економічна криза доповнюється екологічними проблемами: збільшується кількість природних катастроф, посилюється забруднення навколишнього середовища. У результаті погіршуються здоров'я та якість життя населення. Саме тому розробка та впровадження еко-інновацій мають бути пріоритетними задачами у діяльності соціально відповідальних компаній для побудови основ ресурсоефективної економіки.

На сьогодні активно втілюється велика кількість глобальних ініціатив, пов'язаних з еко-інноваціями. Найбільший пріоритет на даний момент мають цілі сталого розвитку, серед яких чиста вода та належні санітарні умови, доступна та чиста енергія, інновації, відповідальне споживання та виробництво, пом'якшення наслідків зміни клімату, збереження морських ресурсів, захист екосистем суші та інші. На цих основних потребах суспільства базуються екологічні дослідження та проекти. Також вступив у дію стратегічний план Європейської комісії із захисту навколишнього середовища, розрахований на 2020-2024 роки. Згідно з ним будується кругова економіка (розроблено 35 взаємопов'язаних ініціатив для того, щоб зробити товари, послуги та бізнес-моделі більш стійкими, трансформувати структури споживання, скоротити і перетворити відходи в нові ресурси в Європі і за її межами), вводяться заходи щодо підтримання біорозмаїття (зниження видобутку природних ресурсів за допомогою використання альтернативних), буде розроблено хімічну стратегію і план дій щодо забезпечення нульового забруднення при виробництві.

На локальному рівні Україна розвиває концепцію ресурсоефективного та чистого виробництва (РЕЧВ), що включає підвищення енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії, впровадження систем енергетичного управління; створення сприятливого регуляторного середовища для зеленого бізнесу; інвестування у дослідження, розвиток та впровадження більш чистих технологій, створення нових виробництв та оновлення інфраструктури; сприяння екологічним інноваціям; розвиток сектору послуг для

зеленої промисловості та послуг з оптимізації виробничих процесів, розроблення бізнес-планів, створення інформаційних систем та комунікаційних платформ, трансферу технологій [1, с. 49-56]. Крім того Україна є учасником Глобальної програми еко-індустріальних парків (ГПЕП) для країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою. У рамках цієї програми створюються еко-індустріальні парки – різновид індустріальних парків, де компанії працюють між собою та з місцевою громадою з метою зменшення відходів та забруднення, забезпечення ефективного розподілу ресурсів, сприяння сталому розвитку, для збільшення економічних вигод та поліпшення якості навколишнього середовища. Серед учасників ГПЕП індустріальний парк «Патріот» у місті Суми, індустріальний парк «Агромаш» міста Запоріжжя, індустріальний парк «Біла Церква».

Процедура запровадження еко-інвестицій досить проста і зрозуміла: підприємство аналізує наявні проблеми, визначає способи їх усунення, обирає, що саме буде втілювати і в якій послідовності, далі відбувається розробка та введення змін у виробничу діяльність, і наостанок залишається контроль якості та ефективності. Але навіть у такому елементарному процесі виникають серйозні бар'єри. В Україні до них належить недостатнє фінансування, невизначеність пріоритетів при формуванні державних екологічних програм, спрямованість на подолання наслідків, а не на запобіжні заходи, слабка узгодженість програм, що призводить до дублювання завдань та заходів, відсутність моніторингу та контролю [3, с. 346]. Не менш серйозною проблемою є те, що більша половина створеної екологічної науково-технічної продукції не впроваджується у виробництво, не використовується система оцінки та відбору найкращих проектів, доступ як науковців так і підприємств до завершених розробок еко-інновацій є обмеженим, правова база регулювання еко-інновацій є недоопрацьованою та неповною, недостатніми є популяризація та заохочення до екологічної модернізації.

Не дивлячись на достатню кількість складностей, українські підприємства намагаються відповідати вимогам сучасного суспільства. Всеукраїнська громадська організація «Жива планета» назвала компанії, які зараз найбільш активно впроваджують екологічні технології та зменшують викиди: Миколаївський глиноземний завод, «Волиньцемент», металургійні комбінати Запоріжсталь та «Арселор Міттал Кривий Ріг». Не меншої уваги варті підприємства-переможці Всеукраїнського конкурсу «Екологічна якість та безпека»: ПАТ «Миронівський хлібопродукт» (за ефективного використання і відтворення природних ресурсів, охорону довкілля, забезпечення екологічної безпеки виробництв, використання відновлювальних джерел енергії), ДП «Морський торговельний порт «Южний» (за дослідження наявних виробничих процесів для оцінки їх впливу і впровадження екологічно безпечних технологій), ТОВ Клесівський кар'єр нерудних копалин «Технобуд» (за ряд природоохоронних заходів щодо боротьби з пилоутворенням і зменшенням викидів пилу удвічі).

На світовому рівні теж немало досягнень у сфері еко-інновацій. Серед яскравих прикладів можна навести такі компанії як ІКЕА, що співпрацює лише з постачальниками, чия діяльність відповідає міжнародним екологічним стандартам; Unilever, у якій три чверті відходів не направляються на звалище, а надходять в альтернативне використання; Panasonic, що розробляє екологічно чисту продукцію і навіть перенесла свою штаб-квартиру, щоб працівникам було швидше до неї добиратися і в результаті зменшилися викиди вуглецю від транспорту; Seventhgeneration, що створила не одну лінійку екологічно чистих продуктів для прибирання, які не уступають за ефективністю іншим; WestPaw, яка виробляє товари для тварин, використовуючи перероблений пластик.

Екологічна модернізація разом із великими можливостями з підвищення ефективності, підтримання розвитку, принесення користі для навколишнього середовища, також приносить не менші труднощі з розробки та впровадження, адже більшість ініціатив не мають системності та єдиної мети. Для того, щоб полегшити перехід до «зеленого підприємництва» держава має визначити загальні для всіх пріоритетні напрями розвитку і заохочувати діяльність суб'єктів господарювання з досягнення цілей по цим напрямам.

Література

1. Мусіна Л. А. Інновації та технології для розвитку зеленої ресурсоефективної економіки України / Л. А. Мусіна, Т. К. Кваша : монографія. – К.: УкрІНТЕІ, 2017. – 138 с. [Електронний ресурс]. – URL:<http://www.uinpei.kiev.ua/page/innovaciyi-ta-tehnologiyi-dlya-rozvytku-zelenoyi-resursoefektyvnoyi-ekonomiky-ukrayiny>
2. Омельченко А. І. Еко-інноваційний розвиток як складова інноваційного розвитку промислового підприємства / Омельченко А. І. // Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених. – 2016. – Вип. 10. [Електронний ресурс]. – URL:<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/22444>
3. Лобко М. С. Концептуалізація еко-інновацій у діяльності стейкхолдерів економічного процесу [Текст] / М. С. Лобко // Молодий вчений. — 2019. — №11. [Електронний ресурс]. – URL:<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/11/76.pdf>

Марія Ільїна,

*доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
завідувач відділу екосистемного оцінювання природно-ресурсного потенціалу,
Державна установа «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку Національної академії наук України», maria_ilina@ukr.net*

Юлія Шпильова,

*доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу проблем економіки земельних і лісових
ресурсів, Державна установа «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку Національної академії наук України», shpuleva_y@ukr.net*

ІНТЕГРАЦІЯ СИСТЕМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ДО ЗОНИ ІНТЕРЕСІВ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

INTEGRATION OF THE NATURE MANAGEMENT SYSTEM INTO THE AREA OF INTEREST OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN THE CONDITIONS OF THE DIGITAL ECONOMY

ИНТЕГРАЦИЯ СИСТЕМЫ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ К ЗОНЕ ИНТЕРЕСОВ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

Анотація. Розкрито сутність цифрової економіки та її вплив на формування інноваційного підприємництва. Обґрунтовано зв'язок розвитку інноваційного підприємництва зі сталим та раціональним природокористуванням. Представлено економічні, соціальні та екологічні ефекти інтеграції системи природокористування до зони інтересів інноваційного підприємництва та ринку. Запропоновано рекомендації щодо застосування економічних інструментів розвитку підприємництва в умовах цифрової економіки. Зроблено висновок, що найбільш ефективним інструментом інтеграції системи використання природних ресурсів до зони впливу ринку є реалізація проектів регіонального та місцевого розвитку.

Annotation. Sense of the digital economy and its influence on establishment of the innovative entrepreneurship is revealed. Relations between the forthcoming innovative entrepreneurship and sustainable and rational use of nature are substantiated. Economic, social and ecological effects of the integration of the nature management system into the interests' zone of the innovative entrepreneurship and the market are presented. Recommendations on how to apply economic tools for business development in the digital economy framework are produced. It is concluded that the most effective tool for integrating the system of natural resources use into the market area is implementation of regional and local development projects.

Аннотация. Раскрыта сущность цифровой экономики и ее влияние на формирование инновационного предпринимательства. Обоснованно связь развития инновационного предпринимательства с постоянным и рациональным природопользованием. Представлены экономические, социальные и экологические эффекты интеграции системы природопользования в зону интересов инновационного предпринимательства и рынка. Предложены рекомендации по применению экономических инструментов